

VEJLEDNING OM LOKALAFTALER 2020

LOKALAFTALER

INDHOLD

Forord	2
Hvad er en lokalaf tale?	3
Hvordan indgås en lokalaf tale?	4
Lokalaf talers indhold	5
Opsigelse af lokalaf taler	5
Lokalaf tals relation til Standardoverenskomsten	5
Oversigt over lokalaf taler	6
Kodeks for god lokalforhandlingskik	6
Bilag til vejledning om lokalaf taler	7

Forord

Standardoverenskomsten mellem FA og Finansforbundet indeholder en række bestemmelser, som giver mulighed for - og i visse tilfælde pligt til - at indgå en lokalaftale.

Igennem årene er der i stigende grad åbnet for, at der lokalt på virksomhederne kan indgås aftaler om en lang række forskellige emner.

Ved overenskomstforhandlingerne i 2014 blev det aftalt at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle definere og opregne de aftaler i standardoverenskomsten, som kan defineres som lokalaftaler, og som fremover formelt skal indgås som skriftlige aftaler.

Arbejdsgruppen skulle ligeledes udarbejde en vejledning til de lokale parter, hvor reglerne om skriftlighed er nærmere beskrevet og eksemplificeret.

På den baggrund er denne vejledning udarbejdet. Den er ment som et værktøj til både virksomheder og de medarbejderrepræsentanter, der står for at skulle indgå lokalaftaler.

I vejledningen beskrives de forskellige typer af aftaler, der kan indgås, ligesom den indeholder forslag til, hvordan lokalaftalerne mest hensigtsmæssigt kan struktureres.

Endelig beskriver vejledningen, hvordan lokalaftalerne kan opsiges, ligesom FA og Finansforbundets fælles kodeks for god lokalforhandlingsskik er en del af vejledningen.

For fuldstændighedens skyld er der ikke tale om en komplet juridisk gennemgang af de problemstillinger, der kan opstå ved indgåelse, fortolkning og ophør af lokalaftaler. Formålet er derimod at give et overblik over de mest almindelige problemstillinger.

Vejledningen er opdateret, så den afspejler ændringerne aftalt ved OK20.

Hvad er en lokalaftale?

Den juridiske definition på en lokalaftale er, at det er en aftale om løn og arbejdsvilkår, indgået mellem en arbejdsgiver og en kollektivitet af medarbejdere. Lokalaftalen er derfor i sig selv en kollektiv overenskomst.

En lokalaftale supplerer eller udfylder normalt den centralt aftalte overenskomst, dvs. Standardoverenskomsten.

Arbejdsgruppen er enige om, at der i Standardoverenskomsten kan sondres mellem 4 forskellige typer af lokale aftalerelationer:

1. Lokalaftaler, der normalt kan opsiges særskilt (fx lokalaftale om udvidet aftalt arbejdstid efter Standardoverenskomstens § 7).

En stor del af de lokalaftaler, der er indgået og som fremadrettet indgås, vil være omfattet af denne kategori.

2. Lokalaftaler, der deler skæbne med Standardoverenskomsten og derfor ikke kan opsiges særskilt (fx aftale efter § 3 om at hæve årsnormen for it-medarbejdere eller § 50, stk. 2 om optjening af ferie i timer).

Dette dækker over aftaler, som har systemmæssige konsekvenser, og hvor det derfor ikke vil være hensigtsmæssigt, hvis de kan siges op med 3 måneders varsel.

3. Lokalaftaler, hvor der ikke er formkrav, og hvor opsigelsesvarslet afhænger af omstændighederne (fx aftale efter § 22 om møde/kursus eller § 72 om udviklingsplan).

Lokalaftaler om sundhedsforsikringer og pensionsordninger falder også i denne kategori.

Her er der tale om aftaler, hvor der ikke er formkrav, da det ofte fremgår af fx virksomhedens personalehåndbog eller andet grundlag, hvad der gælder.

4. Andre aftaler med anden aftalepart (fx aftale om at etablere koncernsamarbejdsudvalg efter reglerne i samarbejdsaftalerne på hhv. bank- og realkreditområdet og sparekasseområdet).

Endelig er der nogle få eksempler på denne type af aftaler, som ikke indgås med den Faglige repræsentant, men derimod med en anden aftalepart. Her gælder ikke særlige formkrav.

Denne vejledning beskæftiger sig hovedsageligt med de lokalaftaler, der fremgår af pkt. 1 og 2.

FA og Finansforbundet har udarbejdet en oversigt over de 4 forskellige typer af lokalaftaler, der kan eller skal indgås i henhold til Standardoverenskomsten.

Hvordan indgås en lokalaftale?

Som nævnt kræves det, at der foreligger en såkaldt kollektivitet af medarbejdere på B-siden. Aftalen skal altså gælde for en flerhed af medarbejdere og skal være udtryk for vilkår, der er kollektivt forhandlede. I Standardoverenskomsten er det flere steder udtrykkeligt angivet, hvem aftaleparten på B-siden er, fx tillidsrepræsentanten eller den Faglige repræsentant.

Aftaleparten på A-siden er virksomheden, forstået som den juridiske person, der er arbejdsgiver for de relevante medarbejdere. Virksomheden vil normalt være repræsenteret ved de(n) person(er), der efter almindelige fuldmagtsregler kan forpligte virksomheden til at indgå sådanne aftaler.

Det kan fx være HR-chefen.

Når A- og B-siden har indgået aftalen, er den som altovervejende udgangspunkt bindende efter sit indhold.

Lokalaftaler indgås skriftligt, da der ellers kan opstå usikkerhed om, hvad der er aftalt. I de tilfælde, hvor aftalen er omfattet af pkt. 3 eller 4 ovenfor, kan indholdet fremgå af eksempelvis et mødereferat eller lignende.

Selvom der ikke måtte gælde samme formkrav for de aftaler, der er omfattet af pkt. 3 eller 4, vil aftalen være et udtryk for en forhandlet løsning.

De aftaler, som FA og Finansforbundet har defineret som "lokalaftaler med særskilt opsigelse" i oversigten i bilaget, skal dog indgås efter nedenstående fremgangsmåde.

Lokalaftalers indhold

Der kan indgås lokalaftaler om både de emner, som direkte fremgår af Standardoverenskomsten, og om andre emner.

Standardoverenskomsten indeholder nogle bestemmelser, som forpligter parterne til at indgå lokalaftaler. Det drejer sig eksempelvis om Standardoverenskomsten § 12, stk. 3, hvorefter der skal indgås en lokalaftale om statistiske oplysninger om timebankens anvendelse.

Derudover indeholder Standardoverenskomsten en række bestemmelser, hvorefter der kan indgås lokalaftaler – i nogle tilfælde er der opsat nogle specifikke krav til lokalaftalens indhold.

Det gælder fx § 7 om udvidet aftalt arbejdstid, hvor Standardoverenskomsten opstiller de krav, der gælder, hvis man indgår en lokalaftale om udvidet aftalt arbejdstid.

I praksis indgås der ofte lokalaftaler om:

- Flekstid og/eller timebank
- Rådighedsvagt, tilkald og konsultation
- Vilkårene for studerende på deltid
- Organisering af arbejdsmiljø- og samarbejdsstrukturen i den finansielle sektor
- Pensionsordning og sundhedsforsikring
- Afbødeforanstaltninger
- Tillidsmandsstrukturen

Lokalaftaler med formkrav bør indeholde følgende elementer:

- Baggrund, herunder evt. henvisning til relevant bestemmelse i Standardoverenskomsten
- Ikrafttrædelsesdato
- Hvilke medarbejdere/medarbejdergrupper er omfattet af aftalen?
- Hvad er indholdet af aftalen?
- Hvor længe skal aftalen løbe?
- Hvad er opsigelsesvarslet?
- Underskrifter

Opsigelse af lokalaftaler

Hvis Standardoverenskomsten ikke bestemmer andet, er udgangspunktet, at lokalaftaler kan opsiges med 3 måneders varsel.

Der findes dog eksempler på modstående regler i Standardoverenskomsten, hvorefter lokalaftaler skal opsiges med længere varsel. Det drejer sig bl.a. om:

- Lokalaftale om udvidet aftalt arbejdstid, jf. § 7, stk. 2 [6 måneders varsel]
- Samarbejdsaftalen på bank- og realkreditområdet § 13 om andre samarbejdsformer [6 måneders varsel]
- Lokalaftaler i henhold til Rammeaftale om organisering af arbejdsmiljø- og samarbejdsstrukturen i den finansielle sektor [4 måneders varsel]

Bortset fra de tilfælde, hvor lokalaftalerne bliver opsagt som led i opsigelsen (og fornyelsen) af Standardoverenskomsten, er det alene de lokale aftaleparter, der kan opsiges lokalaftalen. Det indebærer, at en lokalaftale indgået med den lokale tillidsrepræsentant ikke kan opsiges af fx Kredsen eller Finansforbundet, ligesom FA heller ikke kan opsiges aftalen på vegne af virksomheden.

I visse tilfælde – lokalaftaler med opsigelse til Standardoverenskomstens udløb – kan en lokalaftale anses for at være så tæt knyttet til Standardoverenskomsten, at den ikke kan opsiges særskilt, men derimod deler skæbne med Standardoverenskomsten, eller således at den ganske vist kan opsiges med varsel, men alene til bortfald samtidig med Standardoverenskomsten.

Det afhænger af en konkret vurdering, bl.a. ud fra lokalaftalens varighed og indhold, om andre lokalaftaler end dem på vedlagte oversigt har en sådan karakter.

Lokalaftaler bør opsiges skriftligt med det varsel, der gælder. Opsigelsen skal afgives til den part, aftalen er indgået med. Medmindre andet er aftalt, er det ikke nødvendigt at sende opsigelsen til FA eller Finansforbundet.

Lokalaftalens relation til Standardoverenskomsten

For alle lokalaftaler i denne vejledning gælder, at de forudsættes at være indgået inden for rammerne af Standardoverenskomsten. Hvis en lokalaftale på et eller flere punkter er i strid med Standardoverenskomsten, kan det betyde, at aftalen ikke får virkning efter sit indhold. Dette afgøres efter almindelige, arbejdsretlige regler.

Det kan derfor være en god idé at kontakte FA eller Finansforbundet, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt lokalaftalen er forenelig med Standardoverenskomsten.

Oversigt over lokalaftaler

FA og Finansforbundet har som bilag til denne vejledning udarbejdet en oversigt over de steder i Standardoverenskomsten, hvor der kan eller skal indgås lokalaftaler. Oversigten er ikke en udtømmende liste, idet der kan indgås lokalaftaler om andre emner end dem, der fremgår af oversigten.

Kodeks for god lokalforhandlingsskik

Det er ønskeligt at overenskomsten udbygges med lokalaftaler, når parterne er enige om det og overenskomsten giver mulighed for det. Derfor bør forhandling og indgåelse af lokalaftaler foregå på en sådan måde, at begge parter går tilfredse fra forhandlingen.

Formålet med forhandlingerne er at nå frem til en aftale, som begge parter er tilfredse med på trods af eventuelle interessemodsætninger. Det opnås nemmest ved at parterne har en åben dialog og varetager forhandlingerne på en god og konstruktiv måde. Derfor opfordrer FA og Finansforbundet til at de lokale parter tager udgangspunkt i følgende principper ved forhandling af lokalaftaler:

- Afsæt den for begge parter fornødne tid til forhandling, herunder forberedelse, forhandling og dialog med bagland
- Relevant materiale udveksles så vidt muligt med modparten i god tid. Data, tal og andet statistik, der direkte indgår i forhandlingerne, udveksles altid med modparten inden forhandlingerne
- Anerkend hinandens roller og respektive interessevaretagelse
- Samarbejd i dagligdagen om de spørgsmål, der senere skal til forhandling
- Ved afslutning af en forhandling bør det opsummeres, hvad man er enige om, samt hvilke udeståender der er til næste forhandling
- Den endelige aftale/forhandlingsresultatet bør være skriftligt og underskrevet af begge parter
- Aftal hvornår og hvordan I orienterer om aftalen/forhandlingsresultatet og stå ved det aftalte.

Bilag til vejledning om lokalaftaler

Oversigt over kollektive lokalaftaler i Standardoverenskomsten

Dette bilag indeholder en oversigt over de aftaler i overenskomsten, som skal være skriftlige. Det fremgår af oversigten, om det er en lokalaftale, som skal indgås, eller om det er en lokalaftale, som kan indgås og først skal indgås, hvis der er behov for det i virksomheden.

Vejledningen definerer 4 forskellige typer af lokalaftaler.

1 – Lokalaftaler med særskilt opsigelse

Standardoverenskomst - Udvidet aftalt arbejdstid (§ 7)

Der **kan** indgås en lokalaftale om arbejdstidens mulige placering hele døgnet, alle ugens dage.

Standardoverenskomst – Jobløn og selvstændig arbejdstilrettelæg-gelse (§ 8)

Der **kan** indgås en lokalaftale om at give mulighed for at aftale jobløn for udvalgte arbejdsfunktioner/ stillinger og en lavere grænse.

Standardoverenskomst - Timebank (§ 12)

Der **skal** etableres en lokalaftale om timebankstatistik. Derudover kan der indgås en lokalaftale om elementer i timebanken og øvrige betingelser for timebanken.

Standardoverenskomst - Flekstitid (§ 13)

Der **kan** indgås en lokalaftale om udvidede muligheder for flekstitid.

Standardoverenskomst - Merarbejde (§ 18)

Der **kan** indgås lokalaftale om muligheden for merarbejde ved projekter, som ikke er omfattet af forbudet mod systematisk merarbejde.

Standardoverenskomst - Rådighedsvagt, tilkald og konsultation (§ 20)

Der **kan** indgås lokalaftale om, at finansansatte og service/teknikere kan være omfattet af alle eller nogle af reglerne for rådighedsvagter. Desuden kan der indgås en lokalaftale om højere max. end 40/480 vagter/timer pr. år og mulighed for yderligere fleksibilitet.

Standardoverenskomst - Vikarer og studerende på deltid (§ 41)

Der **kan** indgås lokalaftale om en række ansættelsesvilkår for studerende, herunder arbejdstidens placering.

Standardoverenskomst - Tilkaldpersonale (§ 43)

Der **kan** indgås lokalaftale om, hvilke områder og funktioner der er omfattet af bestemmelsen om tilkaldpersonale.

Standardoverenskomst - Aftalemulighed om ferie (§ 50)

Der **kan** indgås lokalaftale om, at reglerne om ændring/afbrydelse af ferie, jf. ferieloven, ikke gælder for x-antal medarbejdere.

Afsnit 2 – Protokollater – Arbejdstid - Værditransporter (§ 1)

Der **kan** indgås lokalaftale om værditransporter på lørdage, søndage og søgnehelligdage.

Afsnit 3 – Løn – Aftale om lønpakker

Der **kan** indgås lokalaftale om lønpakker, som medarbejderne aflønnes i henhold til.

Afsnit 4 – Arbejdstid - Rameaftale om distancearbejde (§ 9)

Der **kan** indgås lokalaftale om, at der kan udføres distancearbejde uden for virksomhedens lokaler.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde - Tillidsrepræsentantens opgaver (§ 2)

Der **kan** indgås lokalaftale om, i hvilket omfang tillidsrepræsentanten mod-tager oplysninger om saldi for flekstitid, merarbejde, overarbejde og overført ferie.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde - Valg af tillidsrepræsentanter (§ 5)

Der **kan** indgås lokalaftale om antallet af tillidsrepræsentanter, deres fordeling på enkelte enheder og valgperiode.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde - Samarbejdssamtale (§ 9)

Der **skal** indgås en lokalaftale om, hvordan det sikres, at samtalerne gennemføres.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde - Faglig personaleforening / FTM (§ 11)

Der **kan** indgås lokalaftale om, at et eller flere af bestyrelsesmedlemmerne får samme ret til frihed og beskyttelse som tillidsrepræsentanter. I område-opdelte virksomheder kan der indgås lokalaftale om valg/udpegning af område-tillidsrepræsentanter.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde - Frihed til organisatorisk arbejde (§ 14)

Der **kan** indgås lokalaftale om, i hvilket omfang den tid uden for normal arbejdstid, der bruges til rådgivning m.m., er arbejdstid. Dette gælder også i forhold til tillidsrepræsentanter med skiftende arbejdstider.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Aftale om fagligt arbejde – Aftale om arbejdsmiljøorganisation i virksomhederne (§ 2)

Der **kan** indgås lokalaftale om ændret organisering af enten arbejdsmiljø-strukturen eller arbejdsmiljø- og samarbejdsstruktur.

2 – Lokalaftaler med opsigelse til Standardoverenskomstens udløb

Standardoverenskomst - Arbejdstidens længde – årsnorm (§ 3)

Der **kan** indgås lokalaftale om forhøjelse af it-medarbejderes årsnorm til 1924 timer samt lokalaftale om håndteringen af årsnormen for skiftehold og deltidsansatte m.m.

Standardoverenskomst – Lokal lønpulje (§ 26)

Der **kan** indgås lokalaftale om lønprincipper og fordeling af lønpuljen.

Standardoverenskomst - Aftalemulighed om ferie (§ 50)

Der **kan** indgås lokalaftale om, at ferien optjenes i timer og/eller afholdes i timer.

Standardoverenskomsten - Omsorgsdage (§ 74)

Der **kan** indgås lokalaftaler om at vælge ferieåret som opgørelsesperiode.

Standardoverenskomst – Overgangsreglerne (bilag 7a til slutprotokol 2020)

Der **skal** indgås lokalaftale om

- Kompensation for overgang til jobløn
- Kompensation for overgang til merarbejde
- Kompensation for overgang fra anciennitetssystem

3 – Lokalaftaler uden formkrav

Standardoverenskomsten – Særlige arbejdsopgaver (§ 10)

Der **kan** indgås aftale om ændrede tillægssatser ved medarbejdernes delta-gelse i særlige arbejdsopgaver af markedsføringsmæssig art.

Standardoverenskomsten - Deltagelse i møde- og kursusarrangementer (§ 22)

Der **kan** indgås lokalaftale om, hvordan virksomheden praktiserer betaling ved deltagelse i møde- og kursusarrangementer.

Standardoverenskomsten - Medarbejderens udviklingsplan (§ 72)

Der **skal** indgås lokalaftale om retningslinjer, herunder frekvens og kriterier, for samtale og udviklingsplan.

Afsnit 3 – Løn - Protokollat om pensionsordninger

Der **kan** indgås lokalaftale om ændret valg af leverandør eller etablering af en ny pensionsordning samt organisering af pensionsarbejdet i virksomheden.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Afbødeforanstaltninger - Fra-trædelsesvilkår (pkt. 5c)

Der **kan** indgås lokalaftale om valg af outplacementudbydere og indhold i af-talen med denne.

4 - Andre aftaler

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte - Samarbejdsudvalg på bank-området (§ 2) og på sparekasseområdet (§ 5)

Der **kan** indgås lokalaftale mellem de lokale parter om, at der oprettes et koncernsamarbejdsudvalg.

Afsnit 6 – Samarbejde og tillidsvalgte – Samarbejdsudvalg – på bank-området (§ 13)

Der **kan** indgås lokalaftale mellem de lokale parter om andre samarbejds-former end standardoverenskomstens SU.

Finansforbundet
Applebys Plads 5
Postboks 1960
1411 København K
Telefon 32 96 46 00
post@finansforbundet.dk
www.finansforbundet.dk

FA
Amaliegade 7
1256 København K
Telefon 33 91 47 00
fa@fanet.dk
www.fanet.dk